

IQTISODIYOT YO'NALISHIDA TAHSIL OLAYOTGAN TALABALARDA CHET TILINI O'RGANISH KOMPITENTLILIGINI RIVOJLANTIRISH

Pulatova Maftuna Kurakboyevna
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
I bosqich talabasi
pulatovamaftuna1997@gmail.com

Yusupova Ozoda Ibrayim qizi
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
I bosqich talabasi
Oyusuova85@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada iqtisodiyot sohasida tahsil olayotgan talabalarda ingliz va boshqa xorijiy tillarni o'rganish yordamida sohada dunyo miqyosidagi ilmiy-amaliy axborotlar bilan bevosita tanishuvi yordamida salohiyatini yanada ko'tarish hamda kelajakda o'z kasbining yetuk vakili sifatida ingliz va boshqa xorijiy tillarda faoliyat olib borish masalasi to'g'risida fikrlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: chet tilini o'rganishga ehtiyoj, til o'rganishga kompetentli bo'lish, ko'p tilli kontekst, qiziqish, motivatsion muhit;

Iqtisodchilarga chet tilini o'rganishga ehtiyoj bormi yoki ingliz tilida so'zlashmaydigan davlatda mazkur sohada ishlaydigan yoki ishlashni xohlovchilarga til o'rganishga kompetentli bo'lish lozim degan qarashlar qay darajada tegishli? Bugungi kunda har bir sohada ingliz tilini bilish ustuvor vazifa bo'lib qolsa-da, iqtisodchilarning ham tillarga bo'lgan munosabati o'zgarmoqda. Globallashtirish jarayoni iqtisodchilarning e'tiborini nafaqat tovarlar oqimining ko'payishiga, balki migratsiya oqimining kuchayishi va ularni tashkil etuvchi madaniyatlar va tillarga ham qaratganini ko'rish mumkin. Qaysi chet tilini o'rganishdan qat'i nazar, Chikago universiteti tadqiqotchilari iqtisodchilarga ona tili bo'lmagan tilda o'qish foyda keltirishini isbotladi. Ularning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, chet tilida muammoni o'ylash yanada oqilona qarorlar qabul qilishga yordam beradi. Chet tilini o'rganish hissiy ishtirokni kamaytirishga o'rgatadi va shu bilan qulay tavakkal qilish ehtimolini oshiradi. Bu o'quv jarayonida yaratilgan "uzatish mexanizmi"ga bog'liq. Piter Kallen, Content and Language Integrated Learning (CLIL) bo'yicha ekspert va Urbino universiteti o'qituvchisi ikkinchi tilni o'rganish miyaga ikkilikdan qanday foyda keltirishi va fikrlash jarayonining o'zi yaxshilanishini tushuntirib, bu qobiliyatning kuchliligini izohladi. Bu "biron-bir iqtisodimiz haqiqatan ham bir tilli kontekstda ishlamasligini hisobga olsak, ayniqsa muhim" deydi. U hozirgi global iqtisodiyotni "ko'p tillar va ularning tegishli rasmiy va norasmiy institutsional madaniyatlari bo'yicha faoliyat yuritadigan bog'langan joylar, mintaqalar va milliy-millatlarning integratsiyalashgan tizimi" deb ta'riflaydi[1;1.].

Motivatsion sabab	Tendension izoh
Ingliz tili — jahon tili	Dunyodagi eng keng tarqalgan til
Ingliz tilini o'rganish sizga ishga joylashishga yordam beradi	Fan, kompyuter, diplomatiya
Yangi odamlar bilan tanishish	Ingliz tili 53 mamlakatning rasmiy tili hisoblanadi
Media sanoati tili	Jahon ommaviy axborot vositalari
Internet tili	Internetdagi tarkibning yarmidan ko'pi
Butun dunyoda o'qishingiz mumkin	Butun dunyoda dasturlar ingliz tilida
Madaniyatlar bilan tanishuv	Ko'p mamlakatlarga tashrif

Jadval 1. Nima uchun ingliz tilini o'rganishingiz kerak?

Iqtisodchilar qaysi tillarni o'rganishi kerak? Rus, xitoy va arab tillari mashhur bo'lib borayotgan bo'lsa-da, ba'zilar uchun o'rganish juda qiyin bo'lib tuyulishi mumkin, ammo iqtisodchilarning Yevropa tillariga, xususan, ingliz, ispan, fransuz va nemis tillariga bo'lgan qiziqishi butun dunyoda ba'zi gibril dasturlarni yaratishga olib keldi. Dunyoda IEML (**International Economics and Modern Languages**-Xalqaro iqtisod va zamonaviy tillar), FLIE (**Foreign Language and International Economics**-xorijiy til va xalqaro iqtisod) kabi dasturlarning maqsadi iqtisod darajasining asosiy elementlarini til va madaniy ko'nikmalar bilan birlashtirishdir. Biz talabalarga jahon iqtisodiyotini o'rganishda ingliz tilini bilish darajasi yuqoriligi ustunlikka erishish imkonini beradi. Ushbu fanlararo tadqiqotlar xorijiy tillarni biladigan iqtisodchilarning yangi profilini shakllantirishga yordam bera olishi mumkinligi nazarda tutiladi.

Iqtisodiy munosabatlarsiz zamonaviy dunyoni tasavvur qilish qiyin. Iqtisodiy rivojlantirish talablari, shu jumladan, har qanday munosabatlarda til birlamchi vosita bo'lib xizmat qiladi. Muloqotning bir nechta tillarda olib bora olish kompetensiyasi esa muhim natijalar kafolati bo'la deya olamiz. Jumladan, ingliz tilini o'rganish masalasi ham bugungi kun talabasi uchun muhim vazifalardan hisoblanadi.

A1 (Survival Level — Beginner, Elementary)	Yashab qolish darajasi
A2 (Waystage — Pre-Intermediate)	Maishiy bosqich darajasi
B1 (Threshold Intermediate)	O'rta daraja
B2 (Vantage — Upper-Intermediate)	O'rtadan yuqori daraja
C1 (Effective Operational Proficiency — Advanced)	Professional bilish darajasi
C2 (Mastery — Proficiency)	Tilni mukammal bilish darajasi

Ingliz tilini bilish darajalari XX asr so'ngida ishlab chiqilgan bo'lib, chet tillarini bilish umumyevropa talablariga binoan, oltita darajaga bo'linadi. 2001 yil

CEFR qo'llanishi haqida Yevropa ittifoqi tomonidan qaror qabul qilingan. CEFR ga binoan chet tilini bilish darajasiga ko'ra o'rganuvchilar uch guruhga bo'linadi, ularning har biri yana ikkiga bo'linadi:

Jadval 2. Ingliz tilini bilish darajalari

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Why study Economics in a Foreign Language? By INOMICS Team 20 June 2012 b-1.<https://inomics.com/advice/why-study-economics-in-a-foreign-language-52921>
2. Кутарева Л.В. Лексико-семантический способ образования научно-технических терминов // Вопросы общего и славянского языкознания. - Днепропетровск, 1976.
3. Сербиновская Н.В. Формирование и развитие терминологического поля "маркетинг" в русском языке: Автореф. дисс. ... канд. филол. наук.- Ростов-на-Дону, 2008.
4. Сапаева, Д. Н. (2021). ИНГЛИЗ ВА УЗБЕК ТИЛЛАРИДА ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГИК АТАМАЛАРНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ МОРФОЛОГИК ХУСУСИЯТЛАРИ. MODERN SCIENTIFIC CHALLENGES AND TRENDS.
5. Babajanov, K., & Sapaeva, D. (2022). MEDICAL DISCOURSE AND ITS COMMUNICATIVE SPECIFICITY. Science and innovation, 1(B7), 1394-1396.